

de Boskrant, onmisbaar voor elke bosliehebber

DE BOSKRANT

VU: BART MUYS – Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
tel. 09-264 90 50 – fax 09-264 90 92 – info@vbw.be

verschijnt 5 x per jaar: feb-april-juni-sept-dec
34ste jaargang nr 4

2004
september

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER

Evelien Aneca, Jasse Cnudde, Bert De Somviele, Katrijn Gijssels, Noah Janssen, Hans Scheirlinck, Nancy Van Camp.

EINDREDACTIE

Griet Beckers, Katrin Goyvaerts, Inge Ketels, Inge Serbruyns, Geert Van Kerckhove.

ARTIKELS EN BERICHTEN

Artikels en berichten kunnen steeds toegezonden worden naar het adres van de VBV. Zij zullen voor publicatie aan de redactieraad worden voorgelegd. Gedeeltelijke of gehele overname is steeds toegelaten mits bronvermelding.

BIJDRAGE

Lidgeld + Boskrant: € 15,00
Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 20,00
Lidgeld student (Boskrant): € 9,00
Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue): € 12,00
Te storten op rekening 448-3605351-56 met vermelding 'Lidgeld vbv 2004'

VORMGEVING

Aanzet/Making Magazines (Gent)

DRUKWERK

Druk in de Weer (Gent)
Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

FOTO VOORPAGINA

Actie 'Zonevreemde bossen'
© VBV

Inhoud

1	EDITO
2	VAN BOOM TOT EVENAAR
4	VBV-ACTIEF
4	Werkgroep Actie & Beleid
5	Werkgroep Recreatie
6	Werkgroep Tropisch Bos
7	Werkgroep Redactie
8	Film in het Bos
8	De VBV-vrijwilligers
9	WEEK VAN HET BOS
11	WANDELEN & FIETSEN
	Op en neer op de Koppenberg
15	VBV-ACTIEF
17	TROPISCH BOS (BOLIVIË)
	Groenhart
21	HET BOSJARGON ONDER DE LOEP
	Hakhout
22	DE BOOMHUT
	Bosspel: Skippy's eikelmand is zoek
24	BOS & CULTUUR
	Warm hout

De door U meegedeelde en op het verzendetiket afgedrukte persoonsgegevens, werden opgeslagen in een bestand dat beheerd wordt door onze vereniging. Ze worden uitsluitend gebruikt voor verzending van onze tijdschriften, documentatie en informatie m.b.t. onze vereniging. U heeft recht op inzage van uw persoonlijke gegevens en kunt hiervan altijd verbetering vragen. Bij het openbaar register kan altijd aanvullende informatie worden bekomen. Wet van 8/12/92 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Ledentijdschrift van 'Vereniging voor Bos in Vlaanderen' vzw
Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode
tel. 09-264 90 50 ▲ fax 09-264 90 92
info@vbv.be ▲ www.vbv.be ▲ ISSN 0773 137 X

Een pleidooi voor bossen

Beste bosliefhebber,

In het weekend van 28 augustus, nog volop in komkommertijd, verraste Vlaams Minister van Leefmilieu Peeters iedereen die bekommerd is om bossen. In een artikel van de Financieel Economische Tijd stelde hij: “Het beleid waarbij de overheid zo massaal mogelijk bossen of te bebossen gronden aankoopt is wat mij betreft voorbij”.

Dit sloeg in als een bom: diverse politieke partijen reageerden, milieu-organisaties zoals BBL en VBV deden dit natuurlijk ook. Ter informatie: de idee dat het beleid ‘massaal’ heeft aangekocht, klopt natuurlijk niet. De voorbije negen jaar werd nog maar 2750 hectare bos aangekocht. En we hebben nog drie jaar te gaan om tegen 2007 (einddatum RSV) de 10.000 hectare extra bos te realiseren.

In dat artikel werd ook gesproken over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Het RSV is het basisdocument voor het toekomstig Vlaanderen. Ook minister Peeters staat achter dit document.

Welnu, in dit RSV is men overduidelijkheid als het om bossen gaat. Het stelt dat: “Vlaanderen de multifunctionaliteit van bos moet versterken, de versnippering van bestaande bossen moet tegengaan, een hogere bebossingsindex moet nastreven en nieuwe bossen in bosarme streken moet maken. Daarom is het noodzakelijk alle bestaande bossen te beschermen en bosuitbreiding te realiseren” Het RSV concludeert dat er tegen 2007 op plan én op het terrein 10.000 hectare bos moet bijgekomen zijn.

Dit is wel duidelijk, denk ik. Welnu, dit RSV is ook nu weer opgenomen in het huidige Regeerakkoord. Het is dus een engagement van de voltallige Vlaamse Regering. En we hopen dat dit de Minister van Leefmilieu ook zal inspireren.

Als VBV zullen wij dan ook via constructief overleg de politiek tijdig signalen geven, opdat het aspect bos zeker niet in de vergeethoek geraakt. Dit engagement mag niet enkel dode letter blijven! Een bosrijker Vlaanderen, daar wordt iedereen immers beter van.

We houden u verder op de hoogte.

Alvast een heerlijke Week van het Bos toegewenst!

Jasse Cnudde

Directeur VBV

LATIJS-AMERIKA WORSTELT MET HET MILIEU

Ondanks het feit dat de milieu-wetgeving in praktisch gans Latijns-Amerika sterk is verbeterd, kampt het continent met steeds groter wordende milieu-problemen zoals ontbossing, klimaatverandering, industriële vervuiling, ... Economische recessie en stijgende armoede in de regio liggen hierbij aan de basis. Dat is de conclusie van een algemeen rapport over de toestand van het milieu in Latijns-Amerika dat werd gepubliceerd door het Latijns-Amerikaans Centrum voor Sociale Ecologie (CLAES). Zo blijken grote delen van het Amazonewoud en bossen in Paraguay en Bolivia te moeten wijken voor weiland of soja-akkers. Net als in Argentinië waar soja de duurzame veehouderij uit de pampa doet verdwijnen.

Bron: IPS, juni 2004

Auteur: Diana Cariboni

MEER... www.novib.nl/content/?type=Article&id=5809

HET KRONENDAK VAN REGENWOUDEN HERBERGT EEN SCHAT AAN ONGEWERVELD LEVEN...

Het kronendak van bossen staat in voor 90% van het raakvlak tussen de terrestrische biomassa op aarde en de atmosfeer. Toch is dit kronendak nog een vrij onbekende leefwereld van planten en dieren waarover weinig basisinformatie beschikbaar is. Wetenschappers uit het Verenigd Koninkrijk bestudeerden de biomassa aan ongewervelden voorkomend in het kronendak van het regenwoud. Ze stelden een sterke relatie vast tussen deze biomassa en de afmetingen van epifyten groeiend op de takken van het kronendak. Een grote epifyt

© Markus Mauthé / Greenpeace 2003

Boomkruin in een regenwoud

kan een biomassa aan ongewervelden huisvesten die even groot is als de biomassa aan ongewervelden die voorkomen in de rest van de kroon. De wetenschappers willen met hun artikel in het tijdschrift Nature aantonen dat bij berekeningen van de totale biomassa aan ongewervelden deze tot nu toe ongekende leefwereld dient in rekening gebracht worden.

Bron: *Doubling the estimate of invertebrate biomass in a rainforest canopy*

Author(s): Ellwood MDF, Foster WA

Nature 429 (6991): 549-551 JUN 3 2004

BIODIVERSITEIT IN DE TOEKOMST

Wetenschappers voorzien drastische wijzigingen op vlak van biodiversiteit en ecosystemen tegen 2050, ervan uitgaand dat de mens zijn gedrag niet radicaal zal veranderen. Heel wat species zijn volgens deze voorspellingen tegen dan uitgestorven. Grote blokken tropisch bos zijn substantieel gereduceerd en gefragmenteerd. Bos in de gematigde streken en

enkele tropische bossen zijn dan wel stabiel of zelfs uitgebreid, maar deze laatste gaan er biotisch fel op achteruit. Mariene ecosystemen kennen nog maar weinig mariene predatoren en de zoetwaterbiodiversiteit is zowat overal gereduceerd. Tot slot merkt dit wetenschappelijk artikel schamper op dat al deze veranderingen het bestaan van de mens als species op zich niet zouden bedreigen.

Bronnen: *Science* 302 (5648): 1175-1177

Nov 14 2003

DE BOSBES ALS MEDICIJN

Het eten van bosbessen zou de kans op verstopte slagaders tegengaan. Het fruit zou een component bevatten met eenzelfde werking als medicijnen die schadelijke cholesterol trachten te verminderen. Het zou aldus een alternatief bieden voor patiënten die overgevoelig zijn voor deze medicijnen of die geen baat hebben bij een conventionele behandeling. Wetenschappers bestudeerden de invloed van bosbessen op levercellen en ontdekten dat het beste resultaat wordt geboekt met pterostilbene, een anti-oxidant dat ook voorkomt in rode wijn en druiven.

MEER... | www.guardian.co.uk/uk_news/story/0,3604,1289318,00.html

© EBC / Willy Verbeke

KLIMAATSVOORSPELLINGEN

Onderzoekers die een nieuwe aanpak om de opwarming van de aarde te berekenen, hebben ontwikkeld, beweren dat zij de onzekerheid betreffende de te voorspellen omvang van deze opwarming voor de volgende 100 jaar hebben gereduceerd. De methode die een temperatuurstijging voorspelt van 2,4 °C voor de volgende eeuw, is niet afhankelijk van de schatting van onbekende factoren. Deze aanpak zou klimaatsvoorspelling een meer solide basis geven en naar beleidsmakers toe een meer rationele grond bieden om klimaatsveranderingen te voorkomen en de gevolgen ervan aan te pakken.

MEER... | Murphy, et al. *Nature*, 430. 768 - 772 (2004).

OLYMPISCHE SPELEN IN ATHENE: WEINIG MILIEUVRIENDELIJK!

Tijdens de afgelopen winterspelen in Salt Lake City werden actief maatregelen genomen om minder koolstofdioxide uit te stoten, door het gebruik van fossiele brandstoffen te beperken en energie te besparen. Ook de volgende Olympische Spelen in China claimen koolstofdioxideneutraal te zijn. Griekenland maakte zich helaas meer zorgen om de Spelen op tijd klaar te stomen dan om het milieu... De uitstoot in Athene zou ook veel hoger zijn dan in Salt Lake City, met een hoger aantal deelnemers en bezoekers en grotere afstanden om af te leggen. Daarenboven was het gemiddeld 35 graden in Athene, wat de airconditioning welig deed draaien, met de uitstoot van fluorkoolwaterstof tot gevolg.

MEER... | www.ipsnews.be/categorieen/milieu.asp

Bosbes als medicijn

Werkgroep Actie & Beleid

SUCCESVOLLE RONDE VAN VLAANDEREN OVER ZONEVREEMDE BOSSEN

Fotokiekje na de actie in Brugge

Vlaanderen telt ongeveer 144.000 hectare bos. Daarvan is 40.000 hectare ‘zonevremd’. Zonevremd? Jawel, dit betekent dat deze bestaande bossen juridisch niet als ‘bosgebied’ zijn bestempeld. Raar maar waar, bestaande bossen die volgens de ruimtelijke planning ‘geen bossen zijn’.

Vandaag de dag is het niet makkelijk om nog bossen te kappen en als men dit toch doet, is men verplicht te compenseren. Maar toch gebeurt het nog steeds... en wordt niet altijd gecompenseerd wegens ‘gebrek aan gronden’. Vooral bossen die bestemd zijn als woongebied of industriegebied, ongeveer een 10.000 hectare in Vlaanderen, moeten we in de gaten houden. Een stedenbouwkundige vergunning volstaat immers om deze bossen te kappen.

Het Lappersfort is het meest gekende ‘zonevremd bos’. Het is een symbooldossier ge-

worden. Maar zoals uit cijfers boven blijkt, zijn er nog honderden Lappersforten!

De VBV voerde actie in Brugge (Lappersfortbos, industriegebied), Kapellen (Klinkaardbos, woonparkgebied), Kaprijke (Scheutbos, woonparkgebied) en Solterheide (Solterheidebos, ontginningsgebied).

Veel jong acteertalent tijdens de actie in Solterheide

De VBV-werkgroep deed dit niet ‘effe alleen’, maar samen met lokale groepen, actief ter bescherming van hun bos, werden de acties voorbereid en uitgevoerd. Samen sterk. Een lokaal dossier als illustratie voor de grotere problematiek.

Met een persactie wilde we onze boodschap zo ruim mogelijk verspreiden. Vandaar dat men kwam tot de originele invalshoek om alles via een bosspreekje te vertellen. Met lokale acteurs en zelfgemaakt decor. Met heksen en feeën. En kabouters natuurlijk. Pers gegarandeerd. We kunnen niet alle kranten op-

sommen, de lijst is te lang. En we haalden alle regionale televisiezenders, waar we ook kwamen.

En de politici? Wel ze kwamen ook. Lokale politici, Vlaamse politici. Het is nu aan de werk-

U herkent o.a.: Ludo Sannen, Jef Ullburghs, Vera Dua...

groep om in de komende maanden deze zaak verder bij hen aan te kaarten. Het ijs is gebroken, het politiek gelobby moet nu beginnen. Er zijn immers nog honderden Lappersforten, er is nog veel werk aan de winkel!

In aanloop van de verkiezingen, organiseerde de werkgroep Actie & Beleid ook een politieke enquête over bossen. De standpunten van de diverse democratische politieke partijen rond bos (met onder andere hun opvatting rond zonevreemde bossen, maar ook rond stadsbossen, bosuitbreiding, ...). Een mail naar jasse.cnudde@vbv.be volstaat om het te ontvangen!

Werkgroep Recreatie

HEERLIJKE ZOMERWANDELINGEN

VOEL HET BOS, 3 JULI

De Voel het bos-wandeling bij het begin van deze zomer, werd een wandeling 'om te beleven': te voelen, ruiken, tasten. Verrassend hoe vlug je dan een totaal andere indruk krijgt van het bos: door het gezicht te draaien naar het licht, te spelen met het licht en de warmteverschillen kwam men te weten of beter gezegd 'te voelen' hoe het komt dat er onder sommige bomen geen planten groeien. Door de hand te steken in de stam van een kapotte berk voelde men het afbraakproces.

Boswachter Dirk Raes gaf de mensen een leuke wandeling 'anders bekeken', speciaal voor slechtzienden en blinden.

Hoe slechtzienden of blinden het bos beleven, ervaar je het best met de blinddoek

WANDELING DOORHEEN HET MILITAIR DOMEIN VAN LEOPOLDSBURG, 22 AUGUSTUS

Het militair domein 'Kamp Beverlo' te Leopoldsburg omvat 5300 ha en is slechts onder begeleiding toegankelijk voor het publiek. Het militaire gebruik is en blijft de hoofd-functie, maar daarnaast heeft het gebied ook een enorm hoge natuurwaarde.

Dries Gorissen van afdeling Bos & Groen toonde de verschillende habitats die op het domein voorkomen: droge en natte heide, stuifduinen, eiken-berkenbossen tot zelfs elzenbroekbossen in de vallei van de Zwarte Beek, alsook heel wat bijzondere planten (bv. grondster, klokjesgentiaan, wolfsklauw, snavelbies, zonnedaauw, slangenwortel) en dieren (bv. gentiaanblauwtje, heivlinder, heideblauwtje, klei-

Sinds 1999 wordt het uit te voeren beheer bepaald door een beheercommissie waarin naast de militaire overheid ook de afdeling Bos en Groen en Natuurpunt vertegenwoordigd zijn.

ne ijsvogelvlinder, bruine eikenpage, knopsprietje) Het is dan ook niet te verwonderen dat het domein als habitat- en vogelrichtlijn-gebied is erkend.

Werkgroep Tropisch Bos

GESPONSORD WANDELEN TIJDENS DE LEGENDARISCHE DODENTOCHT VAN BORNEM T.V.V. HET VBV PROJECT IN COSTA RICA.

Alom bekend als een grote uitdaging, een test van de voeten, de benen, de achillespezen, de knieën. Maar bovenal een test van uithoudingsvermogen, doorzettingsvermogen en karakter.

Vrijdagavond 18.00 u: het centrum van Bornem raakt stilaan bevolkt met stappers. Iedereen heeft er goede moed op en neemt nog de laatste voorbereidingen. De tenten worden opgezet in het prachtige park van de St. Bernardus-abdij en de eerste vertrekken al naar de startplaats. Geen vuiltje aan de lucht!

Rond 19.00 zit er wel een vuiltje in de lucht en het valt er nog massaal uit ook. Regen dus. Maar alle acht VBV-stappers zijn toch toegekomen en gaan op in de dikke mensenstoet op weg naar de startplaats.

En ondertussen begint het zwaar te regenen... Om 21.00u is het dan zover, de mensenmassa (9033 in totaal) zet zich in beweging voor het eerste lus'je' rond Bornem (14km), de 35 ste dodentocht is van start gegaan! De eerste voor de VBV.

We wachten op onze stappers en proberen zo goed als mogelijk de gezichten van de deelnemers te fixeren die onder de kappen en paraplu verstopt zitten. En dan opeens. Aha, een bekend, lachend gezicht en nog twee lachende gezichten! Blij dat de eerste korte toer achter de rug is om vol goede moed (en als compleet verzopen kiekens) aan de grote etappe te beginnen bij nacht en ontij.

De nacht is lang. Tergend, eindeloos lang. Honderden en nog eens honderden stappers geven het al vlug op. Onze bende wandelt echter door en sponsort zich een fantastische lengte bijeen. Wien stapt 28 km, Brecht 35 km, Bert 42 km, Jeroen 48 km, Nora en Jan 54 km, Arne 68 km... En Johnny? Iemand Johnny gezien?

Zaterdagmiddag. De tracking laten lopen op web om hem te detecteren. Scan systeem werkt te traag, geeft niet echt veel informatie. Afwachten dus. Nog eens tracken op internet, Johnny is gesignaleerd: hij is nog in koers!

Op naar de aankomst in Bornem om hem op te wachten. Johnny Cornelis zou volgens schatting aan de eindmeet toekomen rond 17.00u. Afwachten, hij wordt niet meer gescand voor-

Twee VBV-stappers gesignaleerd tussen de gigantische massa: Jeroen Staelens en Bert De Somviele

bij Branst, er komen geen verdere berichten. Wachten en nog eens wachten. En vragen om te tracken.

Eindelijk om 17.45u komen de gegevens toe en weten ze ons te vertellen dat Johnny Cornelis de tocht heeft uitgelopen en al is toegekomen om 16.17u, we zijn te laat! Johnny heeft ons in snelheid gepakt. En dus ook geen foto! Zijn geheim? Een Red Bull in Branst deed zijn tempo stijgen.

Een heel dikke proficiat aan al die stunters: Johnny, Arne, Nora, Jan, Jeroen, Bert, Brecht en Wien! Just fabulous!

Werkgroep Redactie

DE VERNIEUWDE WEBSITE MAG ZEER BINNENKORT WORDEN VERWACHT!

De werkgroep Redactie weet u ook te melden dat de website nieuwe stijl eind september mag worden verwacht! Nieuwe kleuren, nieuwe opmaak, duidelijker en frisser. Uitkijken dus naar deze gloednieuwe website, het webadres blijft hetzelfde: www.vbv.be

De VBV zomertournee 'Film in het Bos'

Zomertijd, Film in het Bos-tijd. Na een fel gesmaakte try-out vorig jaar, waar we een film in Gontrode zelf toonden, wilden we er dit jaar mee de boer op gaan. Het werden drie uitstekende lokaties: het Zoniënwoud, het Nationaal Park Hoge Kempen en het Leuvense Chartreuzenbos. Waar mensen heel graag komen, dus.

Leuke partners ook, waarmee we deze kleine tournee deden. In het Zoniënwoud was dat met het EBG, de houtvesterij Groenendaal, de Natuurgroepering Zoniënwoud. In Limburg met het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, het Europlanetarium en de stad

Film in het Bos

Genk. En in Lubbeek trok de houtvesterij Leuven aan de kar, samen met jeugdclub 't Veldeke. Partners in the process!

De VBV zoekt vrijwilligers!

OPROEP AAN ALLE BOSLIEFHEBBERS MET ZIN IN EEN CONCREET ENGAGEMENT

Bossen spreken niet, het is aan ons om dat te doen. Om voor hen op te komen. Wij willen de pleitbezorgers van de bossen zijn. En daarom telt elk beetje concreet engagement. Even een cartoontje maken, iets nalezen, een standje in je buurt bemannen, een activiteit mee organiseren, het zijn concrete uitdagingen. En hopelijk wilt u af en toe ook wel eens de mouwen uit de handen steken.

Kortom, zoeken wij vrijwilligers. Interesse? Geef ons een mailtje of een telefoontje voor meer informatie. We zullen u met plezier beantwoorden. De VBV zal er alleen maar sterker op worden. De bossen ook. Alvast dank!

Telefoon voor meer algemene informatie?

Jasse Cnudde, 09 / 264.90.55 of jasse.cnudde@vbv.be

Info over werkgroep Actie & Beleid: Rik De Vreese
09 / 264.90.49 of rik.devreese@vbv.be

Info over werkgroep Receptie: Peter Van Gossum
09 / 264.90.35 of peter.vangossum@Ugent.be

Info over werkgroep Pro Silva: Guy Geudens
09 / 264.90.25 of guy.geudens@Ugent.be

Info over werkgroep Productontwikkeling:
09 / 264.90.56 of bert.desomviele@groenhart.be

Info rond werkgroep Tropisch Bos: Nancy Van Camp
09 / 264.90.30 of nancy.vancamp@Ugent.be

Info rond werkgroep Redactie: Geert Van Kerckhove
09-264 90 57 of geert.vankerckhove@vbv.be

Het Bos beleef je!

3-10 OKTOBER

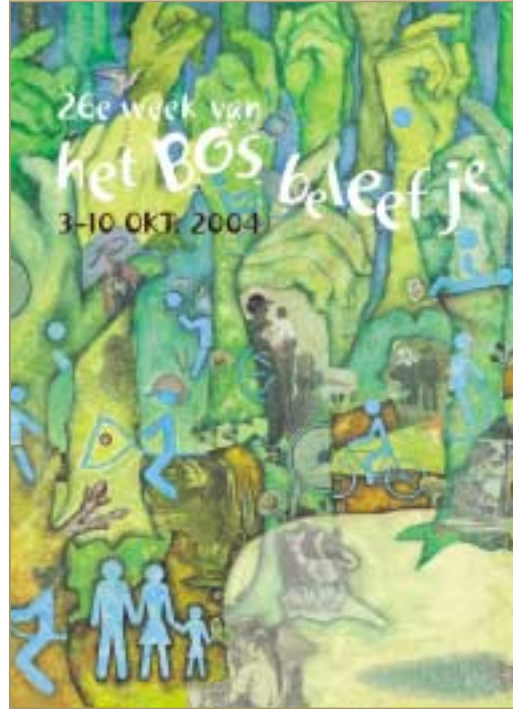
26STE WEEK VAN HET BOS

Onder het motto "Het Bos beleef je" gaat straks de 26ste Week van het Bos van start. In die week staat de recreatiefunctie van het bos centraal. Recreatie in bosgebieden is immens populair. Per jaar worden niet minder dan 15 miljoen bosbezoeken geteld.

De Vlaamse overheid stelt vast dat er een groeiende vraag is naar meer en anders recreëren in bosgebieden. Ze wil voeling krijgen met de diverse belangengroepen en de verschillende recreatievormen in het bos. Deze dialoog kan alleen maar het toegankelijkheidsbeleid ten goede komen en leiden tot goede afspraken op het terrein. Tegelijk heeft de overheid een subsidiestelsel uitgewerkt om de privé-boseigenaars te overtuigen hun bossen voor het publiek open te stellen (zie Bosrevue sep. 2004). Maar naast deze maatregelen hebben we ook dringend nood aan meer bossen. Bossen in de nabijheid van steden om de sociale en recreatieve functie van het bos te vervullen.

Kom en beleef het bos. Een volledig overzicht van de evenementen vind je terug in de programmamkrant en op www.vbv.be.

De werkgroep Recreatie van VBV heeft onlangs de visie van de vereniging omtrent recreatie in een tekst gegoten. De werkgroep streeft onder meer openstelling van groengebieden na voor iedereen, waar mogelijk ook voor mensen met een beperkte mobiliteit, ouderen, rolstoelgebruikers, blinden en/of slechtzienden. De volledige tekst kan u nalezen op onze website.

We lichten alvast een tipje van de sluier op en geven kort de 10 punten waarrond de visie is opgebouwd.

VBV neemt vanzelfsprekend het bestaande Bosdecreet als uitgangspunt die stelt dat 1. in principe wandelaars op de boswegen in alle bossen zijn toegelaten, tenzij anders aangegeven, 2. de toegang tot de boswegen voor alle gebruikersgroepen geregeld wordt via een uitvoeringsbesluit, 3. fietsers, mountainbikers en ruiters kunnen worden toegelaten op speciaal aangeduide boswegen, 4. in uitzonderlijke gevallen de bosbezoeker de boswegen kan verlaten (bv speelzones), 5. naast die algemeen geldende uitzonderingen, een uitzondering kan worden aangevraagd bij de eigenaar en de woudmeester (machtiging), 6. de toegankelijkheid van een bos geregeld wordt in een toegankelijkheidsreglement.

Naast de bepalingen uit het Bosdecreet wenst VBV de aandacht te vestigen op volgende punten:

1. Bosrecreatie moet rekening houden met de draagkracht van het milieu. Dit komt er op neer dat men de aard en de intensiteit van de recreatieve invulling van een bosgebied bepaalt in functie van de ecologische kwetsbaarheid van een gebied. De recreatiedruk moet gespreid worden. Daarom pleit VBV voor een zo groot mogelijk toegankelijk bosareaal. De afweging tussen recreatie en ecologie moet wel steeds gemaakt worden. Het afsluiten van bepaalde zones voor de recreant kan mits goede motivatie. Instrumenten hiervoor zijn zonering in tijd en zonering in ruimte.

2. De bosbeheerder communiceert met de buurtbewoners/gebruikers vooraleer hij maatregelen treft m.b.t. recreatieve inrichting van een bosgebied.

3. Het recreatief medegebruik van het omliggend landschap moet meegenomen worden in de recreatieve ontsluiting van een bosgebied. De recreant waardeert immers veelal de afwisseling tussen het bosrijk groen en het open landelijk gebied. Door het omliggend landschap op te nemen bij de recreatieve infrastructuur van het bos, verlaagt ook de druk op het bos.

4. VBV streeft naar een verhoging van het toegankelijk bosareaal. VBV is vragende partij voor extra middelen om privé bouseigenaars ertoe aan te zetten hun bossen open te stellen.

5. VBV wil het bestaande bosareaal uitbreiden. In bosarme regio's moeten nieuwe toegankelijke bossen bijkomen (prioritair stadsbossen in stedelijke omgevingen). Het RSV (Ruimtelijk

Structuurplan Vlaanderen) voorziet tegen 2007, via gewestplanwijzigingen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, in 10.000 ha bijkomende bestemmingen bosgebied en bosuitbreidingsgebied. VBV eist een versnelde uitvoering van deze belofte.

6. De zonevreemde bossen moeten beschermd worden en recreatief ontsloten worden. (zie vorige artikels in de boskrant)

7. Er dienen voldoende speelzones en speelbossen voor de jeugd voorzien en aangelegd te worden. Spelen in bossen (en andere natuur) is bij kinderen een belangrijk element in de ontwikkeling van natuur- en milieubewustzijn.

8. Een infopaneel met het in voege zijnde toegankelijkheidsreglement is voor elk bos noodzakelijk. Bij het voorzien van nieuwe infopanelen pleit VBV voor een goede toegankelijkheid van de informatie (voldoende groot lettertype en contrast) en voor het opnemen van relevante info voor mensen met een beperkte mobiliteit (in hoeverre is het gebied aangepast, lengte van het wandelpad, ...).

9. Een minimale onthaal-en bosinfrastructuur is noodzakelijk. Infrastructuur wordt zoveel mogelijk geconcentreerd nabij de parking aan de rand van het bos. Vuilnisbakken komen bij voorkeur enkel aan de parking en op picknickplaatsen.

10. Bij recreatieve inrichting van bossen dringt VBV aan op een inclusieve benadering van mensen met een handicap.

Op en neer op de Koppenberg

TEKST EN FOTO'S: HANS SCHEIRLINCK

Niettegenstaande zijn hoogte van 'amper' 78 meter is de Koppenberg één van de meest tot de verbeelding sprekende hellingen van de Vlaamse Ardennen. Vanuit het Scheldedorpje Melden vertrekt een kaarsrechte holle kasseiweg met een gemiddeld stijgingspercentage van 15% naar de heuveltop. Deze 'kuitenbijter' is dan ook uitgegroeid tot een onmisbaar onderdeel van talloze wielervedklassiekers en van de palmares van de gemiddelde Vlaamse wielertoerist.

Op onze wandeling laten we echter deze beruchte 400m lange kassei-strook links liggen en verkennen we eens de andere kanten van de Koppenberg. Zowel de noordelijke als de zuidelijke flank van de Koppenberg is bebost. Deze beukenbossen zijn eigendom van het OCMW Oudenaarde en worden beheerd door de afdeling Bos & Groen.

We starten onze wandeling aan het idyllisch gelegen kerkje van Nukerke. Nukerke is een geëvolueerde vertaling van de Latijnse omschrijving 'nova ecclesia' waarmee men op de stichting van een nieuwe kerkgemeenschap vanuit een reeds bestaande, naburige moederkerk – in dit geval Melden – alludeert. Deze classicistische Onze-Lieve-Vrouw-kerk is het resultaat van twee bouwperiodes: de oostelij-

ke helft dateert uit 1775-77, terwijl het westelijk deel in 1843-44 toegevoegd werd. Wie met de wagen komt, kan deze achterlaten voor de kerk. We laten de kerk achter ons en dalen noordwaarts via Den Hul. We vervolgen onze weg tot aan de drukke N60 en kruisen deze (gevaarlijk punt!). Aan de overzijde nemen we onmiddellijk rechts en volgen de 'Oude Steenweg' die parallel loopt met de N60. Na ongeveer 400 meter komen we aan de bosrand van het Koppenbergbos. Het eerste bospadje op onze linkerzijde, gelegen juist na een elektriciteitscabine, slaan we in.

Het Koppenbergbos is een 'oud' bos. Dit wil zeggen dat de bodem reeds meer dan drie eeuwen ononderbroken bebost is geweest. Op het einde van de 18e eeuw was het boscomplex nog bijna tweehonderd hectare groot. In de loop der tijden werden grote stukken ontbost voor landbouwdoeleinden. Momenteel is het Koppenbergbos zo'n 40 ha groot met aansluitend richting Melden het 'Onderbos' (ongeveer 12 ha). De slecht gedraineerde zware kleibodems waarop we ons momenteel bevinden waren weinig interessant voor de landbouw en bleven daardoor gelukkig gespaard van ontginning. Dat we hier te maken hebben met 'oud' bos weerspiegelt zich ook in de vegetatie. Grote delen van het bos worden in het voorjaar rijkelijk gekleurd met typische voorjaarsbloeiers zoals bosanemoon en wilde boshyacint.

We volgen de bosweg en genieten van de eeuwenoude eiken en beuken die als monumenten naar de hemel reiken. Aan de linkerkzijde passeren we een open plek waar de bomen gekapt zijn. Via dergelijke ‘groepenkappen’ wordt het bos stapsgewijs verjongd. We nemen een scherpe bocht naar rechts en via een drietal knuppelpaden steken we de beekjes en de drassige zones over. Op het einde van het pad komen we op een T-splitsing. Hier gaan we rechts en na een twintigtal meter gaan we via een houten bruggetje terug het bos in.

Een slingerend bospad leidt ons naar de top van de Koppenberg. We komen voorbij een andere groepenkap die aansluit op een jonge beukenaanplant. We volgen het pad tot we aan een weide komen en hier slaan we links-

af. We komen voorbij gestapeld brandhout en volgen het pad tot aan de betonweg.

Aan de slagboom houden we rechts. We lopen nu in oostelijke richting over de langgerekte top van de Koppenberg. Zo’n achthonderd meter achter ons ligt de beruchte kasseistrook van de Ronde van Vlaanderen. Aan het eerste kruispunt nemen we de met kiezel verharde veldweg die genaamd is naar Maria Van Der Gheynst. We komen voorbij een schuilhokje aan het begin van het bos. Aan de volgende splitsing slaan we linksaf en de borden die de toegankelijkheid regelen in het bos houden we op onze rechterzijde. Via het pad dalen we de Koppenberg af tot aan een T-kruispunt. Hier slaan we linksaf en dalen via een veldweg langsheen de bosrand verder af. Van hieruit

hebben we een prachtig zicht over de Scheldevallei en het monumentale hoevecomplex Het Hof ter Rijdt. Het 'goed ter Rijdt' werd reeds in 1403 als een afzonderlijke heerlijkheid vermeld. Dit pand is het geboortehuis van Maria Maegherman, de laatste abdis van de abdij van Maagdendale te Oudenaarde. De huidige U-vormige hoeve is grotendeels omweld en heeft een 18e eeuwse classicistische uitzicht.

Waar de veldweg een scherpe bocht naar rechts maakt richting Scheldevallei, slaan wij linksaf het bos in. De collectie ge- en verbodsborden aan de ingang van het bos maakt ons

duidelijk dat enkel wandelaars hier welkom zijn. We volgen het bospad dat ons door een homogeen beukenbos leidt. Eind april wordt het bos steeds opnieuw getooid in een feestelijke blauwe kleur door de talloze wilde hyacinten. Na een stevige klim langsheen het bospad komen we terug op de met kiezel verharde weg. Hier houden we rechts en verlaten dit deel van het Koppenbergbos langsheen dezelfde weg als we gekomen zijn. Op het einde van de kiezelweg kruisen we een asfaltweg en dalen de Koppenberg af in zuidelijke richting via de Hospitaalstraat. Dit langweggetje voert ons via de bosrand terug naar de N60. We kruisen deze op dezelfde plaats als in het heengaan. Wees uiterst voorzichtig op dit gevaarlijk punt! Via de veldweg klimmen we terug tot aan de kerk van Nukerke, het vertrekpunt van deze wandeling.

Pro Silva najaarsexcursie

BEHEER VAN GEMENGDE BOSSEN OP RIJKE GROND – 29 & 30 OKTOBER 2004

Een aantal van de actuele problemen in Vlaamse bossen vindt zijn oorsprong in die monotonie. De impact van een specifieke aantasting op het bos is dan veel groter dan in een gevarieerd bos.

De excursie gaat door in Bois de Lauzelle, het goed gedocumenteerde universiteitsbos van Louvain-la-Neuve, vlakbij Waver (www.efor.ucl.ac.be/lauzelle/). Op elk van de twee dagen – 29 en 30 oktober – gaat dezelfde excursie door die een ganse dag duurt.

Aanvang

9u00, einde voorzien tegen 16u00. Lunchpakket mee te brengen, drank kan ter plaatse gekocht worden.

Deelnamekosten

€ 5 (studenten en VBV-leden € 2,5), contant te betalen bij aanvang van de excursie.

Inschrijven

Inschrijven ten laatste op 15 oktober 2004 (vermeld je voorkeurdatum: 29 of 30 oktober) bij het VBV-secretariaat, tav Noah Janssen, Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Melle, noah.janssen@vbv.be, tel 09/264 90 50, fax 09/264 90 92. Na inschrijving ontvangt u een week voor aanvang van de excursie uw uitnodiging met programma en routebeschrijving.

Autochtone zaadoogst in Warandeduinen

In de natuur- en bosbouw hechten steeds meer belang aan inheems, streekeigen en autochtoon plantmateriaal. Maar wat wordt daar nu precies mee bedoeld? Waarom is dat zo belangrijk? VBV nodigt je uit voor een leerrijke en amusante 'autochtone zaadoogst' olv. van Kristine Vander Mijnsbrugge (IBW). Vooraf bezoeken we het unieke rivierduingebied 'Warandeduinen', in de volksmond 'het speelbos' genoemd. Hier vinden we nog eeuwenoude hakhoutstoven van eik en beuk.

AFSPRAAK

Zondag 17 oktober om 14u op de kleine parking van taverne De Noteloze Notelaar, in de Lange Wegel (Wetteren). Meer info: Katrijn

Gijsel (VBV, tel. 09/264.90.54 of mail katrijn.gijsel@vbv.be). Deelnemen is gratis, maar breng wel een emmertje mee voor het verzamelen van de eikels!

Wegbeschrijving -

Vanaf station Wetteren: volg de sporen via de Jan Broeckaertlaan en verder de Warandelaan, blijf de sporen volgen tot de Warandestraat (linksaf). Deze leidt je naar de plaats van afspraak. Vanaf de E40 (afrit 17 Wetteren): volg de N42 richting Wetteren, aan de derde lichten (over de spoorweg) rechtsaf. Volg deze Warandelaan, mee naar rechts (18 Augustuslaan) tot T-kruispunt. Rechtsaf en voorbij het voetbalveld de eerste straat rechts. Volg deze straat 200 m tot aan de kleine parking van de Noteloze Notelaar.

Groenhart

BEZOEK AAN BOLIVIAANSE PROJECTEN VAN HET VLAAMS FONDS TROPISCH BOS

BERT DE SOMVIELE

In juni van dit jaar bezocht Groenhart Bolivia. We maakten er nader kennis met de vijf projecten die momenteel door het Vlaams Fonds Tropisch Bos in dit land ondersteund worden. Daarnaast hebben we uiteraard ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om de bos- en natuursituatie in Bolivia beter te leren kennen. Dit is het verhaal van één van de meest biodiverse landen ter wereld, en een inkijk op wat onze Vlaamse steun – ja, dus uw en mijn belastingcentjes – kunnen betekenen voor het bos in Bolivia.

BOLIVIA: MEGADIVERS, ONDERSCHAT EN ONBEKEND

Zeggen dat Bolivia een bosrijk land is, is voorlopig gelukkig nog een understatement. Meer dan 50% van haar oppervlakte is bebost (ongeveer 53 miljoen hectare) wat meer dan 17 keer de oppervlakte van België is. Bovendien zijn de Boliviaanse bossen bijzonder biodivers; er zijn bv. meer dan 2700 boom- en struiksoorten geïdentificeerd. Als je dan bedenkt dat er in Vlaanderen om en bij de 50 boom- en struiksoorten als inheems beschouwd worden...

Ongeveer één derde van het land (in het noorden en oosten) wordt bedekt door dicht tropisch regenwoud. Deze wouden maken deel uit van het Amazone bekken. De belangrijkste, want commercieel zeer waardevolle boomsoorten, zijn er de mahonie (*Swietenia macrophylla*), de Zuidamerikaanse 'eik' (*Amburana* spp.) en de ceder (*Cedrela* spp.). De Boliviaanse laaglanden hebben daarnaast ook belangrijke oppervlakttes droog bladverliezend tropisch bos en savanne houtland. In het gebergte vind je dan weer andere houtsoorten,

Bosque y Comunidad

zoals *Podocarpus* en de zeldzaam wordende *Polylepis*.

De Boliviaanse bossen worden weliswaar gekenmerkt door een aantal commercieel interessante boomsoorten, maar voorlopig is de handel in en de uitvoer van hout er relatief beperkt, zeker vergeleken met de naburige landen. De ontoegankelijkheid van de bosgebieden en de afwezigheid van een gemakkelijke uitweg naar zee zijn factoren die hierin een doorslaggevende rol spelen. En hoewel voor Bolivia gezaagd hout het belangrijkste bosproduct op de internationale markt is, zijn niet-houtige bosproducten (NWFPs) zoals Brazilnoten, palmharten en rubber regionaal ook

© Probioma

Probioma

zeer belangrijk (vooral in Noord-Bolivia). De (eco)toerismesector staat er nog in zijn kinderschoenen, maar heeft een enorm potentieel om de natuurlijke rijkdommen van Bolivia op duurzame wijze te valoriseren.

MADIDI: EEN PAREL AAN DE KROON VAN BOLIVIA'S NATUUR

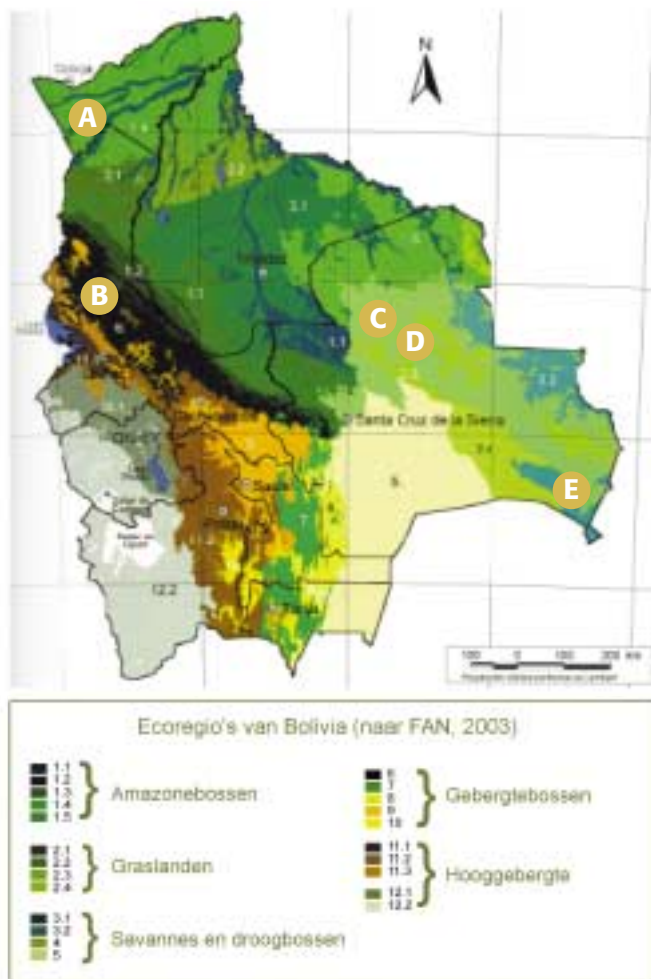
De ontzagwekkende natuurwaarde van Bolivia, maar ook de talloze bedreigingen erop, worden misschien nog het beste geïllustreerd door het verhaal van het Madidi Nationaal Park. Dit gigantische natuurgebied beslaat bijna 2/3 van de oppervlakte van België, en algemeen wordt aangenomen dat het één van de rijkste is in diversiteit van planten en dieren in Zuid-Amerika, en daarmee dus ook in de wereld. Excuseert u ons het gebruik van superlatieven, maar in een park met gigantische gletsjers in het westen, vochtig tropisch regenwoud in het oosten, eindeloze graslanden in het noorden en enorme oppervlaktes onge-rept nevelwoud en gematigde bossen ertussen-in, kan je nu eenmaal moeilijk anders dan je in die termen uitdrukken. Madidi maakt overigens deel uit van de Tropische Andes Hot-spot, één van de 25 belangrijkste gebieden voor het natuurbehoud op aarde. Deze hot-spots strekken zich slechts over 1,4% van de oppervlakte van onze planeet uit, maar vertegenwoordigen wel meer dan 60% van alle le-

vende planten- en diersoorten op deze planeet. Hun behoud is dus cruciaal voor de ecosystemen van deze wereld. Bovendien is van die hotspots de Tropische Andes dan nog de rijkste en meest biodiverse: 15% van alle plantensoorten ter wereld zouden hier voorkomen.

Het Madidi gebied werd pas in 1995 als Nationaal Park erkend, onder druk van lokale en internationale milieu-organisaties. Deze officiële erkenning en bescherming was uiteraard een grote stap voorwaarts voor het gebied, maar toch zijn er nog tal van bedreigingen. Soms zijn die eerder kleinschalig, door bv. kolonisatie en de bijbehorende ontbossingen door – landloze – landbouwersgroepen. Soms zijn de bedreigingen groter, zoals in 1998, toen een geplande dam op de Benirivier meer dan 2500 vierkante kilometer van het Park dreigde te overstromen. Vandaag laaien de emoties tussen projectontwikkelaars en natuurbeschermers vooral op rond de illegale aanleg van een weg doorheen het Park, die zou aangelegd worden ter verdere ontsluiting van het gebied en van Noord-Bolivia. In de eerste plaats zou de aanleg van deze weg ernstige schade toebrengen aan de waterbekkens, die enorm belangrijk zijn voor de omliggende steden en dorpen. Bovendien betekent het opengooien van dit gebied uiteraard een verhoogde kolonisationsdruk, en wordt de illegale extractie van de natuurlijke rijkdommen er alleen maar makkelijker op.

Een ander probleem is dat SERNAP, de overheidsdienst belast met het beheer van en de controle op de natuurreservaten, heel erg onderbemand is. Begin er maar eens aan, met een tiental – onderbetaalde – personeelsleden,

LOPENDE PROJECTEN VLAAMS FONDS TROPISCH BOS IN BOLIVIA

A AIMCO (30 000 €):

In Noord-Bolivia is de Brazilnoot een belangrijk bosproduct, dat de lokale bevolking een bijkomend inkomen kan verschaffen, zonder negatieve invloeden op het woud. AIMCO probeert door de bouw van transformatiecentra voor het ontbolsteren en drogen van deze noten, een betere en stabielere prijs voor de lokale bevolking te bekomen.

B Bosque y Comunidad (70 000 €):

Deze ngo werkt samen met de Lecos-indianen aan de opmaak van hun bosbeheerplan in de gebergtebossen ten noorden van La Paz. Tal van aspecten van duurzaam bosbeheer komen hierbij aan bod. De aanschaf van een mobiele zaagininstallatie moet deze bevolkingsgroep minder afhankelijk maken van externe exploitanten, en zal bovendien de negatieve impact van de exploitatie sterk beperken.

C WWF-Bolivia (67 000 €):

inheemse bevolkingsgroepen worden door WWF-Bolivia getraind in aspecten van duurzame bosexploitatie en -beheer. Ook hier ligt de nadruk op het opstellen van een goed beheersplan, om de bevolking de mogelijkheid te geven op legale en duurzame wijze hun natuurlijke rijkdommen te beheeren.

Voor meer info:
info@wwfbolivia.org

D Cadefor (47 500 €):

De Chiquitano-indianen zijn befaamd voor hun houtsnijwerk. Cadefor staat een aantal ateliers van lokale jongeren bij om hun FSC-gecertificeerde werk te commercialiseren, en zo een bijkomend inkomen uit duurzaam beheerd bos te genereren. Voor meer info: info@cadefor.org

E Probioma (70 000 €):

deze ngo ondersteunt 2 lokale gemeenschappen in de Pantanal, het grootste moerasgebied ter wereld. Door de uitbouw van een ecotoerisme-infrastructuur wordt het duurzaam beheer van het milieu mogelijk gemaakt en zelfs gestimuleerd.

Voor meer info: ecoturismo@probioma.org.bo

de controle uitoefenen op een gebied zo groot als de Ardennen. Stel je daarbovenop voor dat je infrastructuur zo gebrekkig is dat het eigenlijk al moeilijk wordt om je basiskampen te verlaten. En stel je daarbovenop nog eens voor dat het gebied dat je moet beheren boordevol lekkers zit, zoals interessante mineralen en kostbaar mahoniehout, lekkers waar begeerige vingertjes graag een stukje van meenemen. Het verhaal dus van de muizen die op tafel dansen, om het een beetje oneerbiedig uit te drukken.

VOORUITGANG

En toch is het niet allemaal kommer en kwel in Bolivia. Het natuurbehoud heeft er de jongste jaren immers zeker op institutioneel vlak, maar ook in de praktijk, een fikse sprong voorwaarts gemaakt. Zo heeft de nieuwe Boliviaanse boswetgeving een echte voorbeeldfunctie voor de rest van het continent. Een direct gevolg van deze nieuwe wetgeving is het stijgende aandeel Boliviaans bos dat volgens de FSC-criteria gecertificeerd is. Onlangs, in augustus van dit jaar, bezette Bolivia trouwens de eerste plaats in de wereld wat betreft absolute oppervlakte FSC-gecertificeerd bos. Bovendien is de totaliteit ervan in, wat je standaardseigen bos kan noemen, zeer groot. In tegenstelling tot bv. de gecertificeerde aanplantingen in andere belangrijk FSC-landen in de tropen zoals Brazilië en Zuid-Afrika. Vandaag de dag is er in Bolivia bijna anderhalf miljoen hectare bos FSC-gecertificeerd, dus beheerd volgens de strengste duurzaamheidsnormen die er op internationaal niveau bestaan.

Ook op het vlak van de rechten van de etnische minderheden betekent de nieuwe wetgeving een enorme vooruitgang. Naast de regu-

larisering van de industriële houtexploitatie heeft deze wet immers als grote realisatie de erkenning van de rechten van lokale bevolkingsgroepen op het bos en haar natuurlijke rijkdommen. Doordat ze vroeger op legale wijze weinig aanspraak maakten op hun territorium, konden ze enerzijds geen weerstand bieden aan 'indringers' in hun gebied, en werden ze anderzijds zelf in de illegaliteit gedrongen wanneer ze hun natuurlijke rijkdommen te gelde wilden maken. Vandaag kunnen deze bevolkingsgroepen, door de erkenning van de 'Van Origine Gemeenschapelijke Gronden' (TCO's), op een gecontroleerde en legale wijze hun territorium beheren en beschermen en de grondstoffen op een duurzame wijze exploiteren. De Boliviaanse staat heeft bovendien een 'Superintendencia Forestal' in het leven geroepen, die, gefinancierd door de belastingsinkomsten uit de bosexploitatie, instaat voor de goedkeuring van de beheerplannen en de controle op het beheer van de concessies en de legaliteit van de houttransporten.

Vlaams Fonds Tropisch Bos in Bolivia

Het Vlaams Fonds Tropisch Bos ondersteunt momenteel 5 projecten in Bolivia. Rondom het kaartje geven we u een korte beschrijving van de activiteiten van elk van deze projecten. Wenst u echter meer info over Groenhart en over de projecten die het Vlaams Fonds Tropisch Bos ondersteunt in Zuid-Amerika, contacteer ons dan gerust: Bert.Desomviele@groenhart.be of www.groenhart.be

Het bosbouwjargon onder de loep

HAK-HOUT (HET ~)

HOUTGEWAS DAT GEREGLD GEKAPT EN TOT BRANDHOUT GEHAKT WORDT

In het hakhout wordt op regelmatige tijdstippen, met een relatief korte omlooperperiode, de ganse bovengrondse opstand geveld en geëxploiteerd. In deze vrij korte groeitijd, meestal variërend tussen 8 tot 15 jaar, bereiken de stammen geen grote afmetingen. Het hout wordt vaak gebruikt als brandhout, als industriehout voor productie van spaanplaten of als klein geriefhout in de landbouw. Vroeger werd eikenhakhout gekapt voor de productie van looistoffen uit de eikenschors (leerlooiërij).

Doordat de ontwikkeling in de hoogte herhaaldelijk onderbroken wordt bij hakhout, komen geen opgaande grote bomen tot ontwikkeling. Het zijn enkel loofbomen die in aanmerking komen voor hakhout, want naaldboomsoorten hebben geen of slecht vegetatief opslagvermogen. Soorten zoals wilg, zwarte els, populier, es, tamme kastanje, ... hebben een zeer goed opslagvermogen. Dat wil zeggen dat de stronken na het kappen op een vlot-

© P. Jansen, stichting Bos en Hout

Oude hakhoutstoof gewone es

te wijze weer kunnen uitlopen. Bij beuk en berk daarentegen gaat dit veel minder goed.

Een opmerkelijke eigenschap is de ongelijke leeftijd die ondergrondse en bovengrondse boomdelen hebben doordat zich op dezelfde stronken en wortels steeds opnieuw stammen en twijgen ontwikkelen. Het feit dat

stamontwikkeling gebeurt met meerdere stammetjes op een zelfde wortelsysteem zorgt voor het typische beeld van hakhout. De periode die tussen twee opeenvolgende kappingen ligt hangt af van de kwaliteit van de standplaats, de groeikracht van de boomsoorten en van de beoogde dikteontwikkeling van de houtoogst (brandhout, industriehout of geriefhout).

Het telkens opnieuw afzetten van een zelfde stronk kan natuurlijk niet eeuwig herhaald worden: hakhout is zowel voor de boom als voor de bodem een uitputtende bedrijfsvorm. Na elke velling heeft de afgehakte stronk veel energie nodig om nieuwe takken en stammen te ontwikkelen, die op hun beurt bouwstoffen leveren voor de groei van de plant.

Een andere beheervorm, waarbij naar grote enkelvoudige boomstammen gestreefd wordt, is hooghout. Als derde bestaat ook de combinatie van hakhout en hooghout, namelijk middelhout. Elk van deze beheertypes heeft een eigen structuur en een aangepast dieren-

en plantenleven. In het verleden werden in Vlaanderen voornamelijk hakhout en middelhout toegepast, terwijl nu de nadruk ligt op bossen van het hooghouttype. Doordat dieren en planten zich hebben aangepast aan de specifieke cyclus van lichtinval en vegetatiestructuur van het hakhout blijft het echter vanuit cultuurhistorisch oogpunt de moeite om deze beheersvorm in stand te houden.

Bronnen

- Van Dale woordenboek (zie vorige boskrant)
- Bosbouw, algemene begrippen – *Cursus bosbouwbekwaamheid*. Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, Afdeling Bos en Groen, oktober 2001.
- Hermy M., De Blust G. & Sloodmaekers M. (red.) 2004. *Natuurbeheer*. Uitg. Davidsfonds i.s.m. Argus vzw, Natuurpunt vzw en het IN, Leuven, 452 p.

Voor wie door de bomen het bos niet meer ziet bij verzekeren, lenen of beleggen.

Kantoren: Meerhem 149 a – 9000 Gent | Potegemstraat 11/5 – 8790 Waregem | Desselgemsestraat 1B/001 – 8710 Ooigem
Tel. 056/66 63 49 – Fax 056/66 30 92 – patrick@coverbel.be – www.coverbel.be
Coverbel is onafhankelijk verzekeringsmakelaar & gemandateerd agent bij Eural Spaarbank. CBFA: 47273

De boomhut

Skippy's eikelmand is zoek!

Een bosspel voor spelers

van 7 tot 77 jaar

Zoals elk jaar in de herfst, gaat Skippy, de rosse eekhoorn, iedere dag eikels verzamelen in het bos. Hij stopt ze in de eikelmand, de wintervoorraad van de familie rosse eekhoorntjes. Maar vandaag staat de mand met eikels niet meer op de schuilplaats! Skippy wordt wit om z'n oren en is tot alles in staat. Hij waarschuwt snel z'n hele familie.

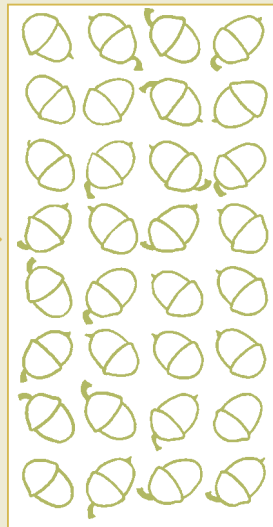
In het bos woont ook **Boris, de bostrol**. Boris voelt zich vaak eenzaam en is steeds op zoek naar manieren om lol te maken met de andere dieren in het bos. Je raadt het al, in dit verhaal is het de beurt aan de rosse eekhoorntjes. Boris had namelijk net de mand vol met eikels toevallig gevonden. Hij verstopte de mand in het grote bos en bedacht een spelletje om samen met de eekhoorns te spelen. Hij zou ze de kans geven om hun wintervoorraad terug te verdienen. Daarvoor moeten de eekhoorns wel zijn speciale eikelcode bemachtigen!

Maar Boris wil het de rosse eekhoorntjes niet gemakkelijk maken. Daarom heeft hij de bruine eekhoorntjes verteld van het spelletje met de rosse eekhoorns en de mand vol eikels. Zij willen ook graag meedoen aan het spelletje om zo de eikelvoorraad van de rosse eekhoorns te pakken. En om het nog spannender te maken, heeft Boris de twee vossen **Foxy en Oscar** de opdracht gegeven om tijdens het spel zoveel mogelijk eekhoorns te proberen pakken. Alle eekhoorns zijn erg bang van Foxy en Oscar. Ze staan voor een heel moeilijke klus.

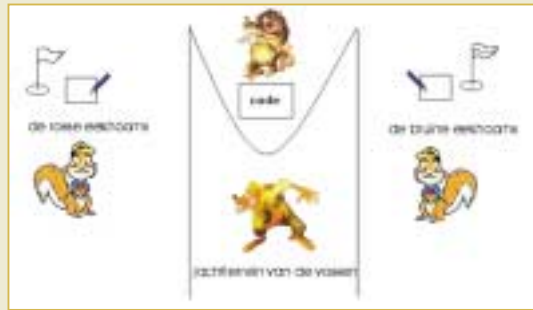
Wat heb je nodig voor Boris' sluipspel?

- een mand vol eikels (je kan er ook een verrassing bij stoppen)
- een groot blad met **de eikelcode** voor de bostrol → → → → → → →
- rosse en bruine sjaaltjes voor de eekhoorntjes
- voor elke groep (de rosse en de bruine): blad papier en potlood
- een afspanlint
- 2 vossenstaarten voor Foxy en Oscar
- verkleedmateriaal voor Boris de Bostrol

Het spel

De deelnemers verdelen zich in twee groepen: de rosse eekhoorns (bv 6) en de bruine eekhoorns (6). De speelleider, Boris de bostrol, zit in zijn hol in het midden van het bos. Aan weerskanten van het hol van Boris zijn de kampen van de rosse en de bruine eekhoorntjes.

Tussen de kampen en het hol lopen Foxy en Oscar rond. Voor meer of minder deelnemers kan je ook het aantal vossen aanpassen. Binnen het met lint afgespannen gebied (zie schets) ligt hun jachtterrein, hier kunnen ze de eekhoorntjes pakken.

De bedoeling is dat de eekhoorntjes proberen te sluipen, zonder dat de vossen het zien, naar het hol van Boris. Daar krijgen ze het codeblad te zien dat Boris heeft opgemaakt. De eekhoorntjes moeten dan telkens één code (of meer, voor wie dat kan) uit het hoofd leren. Dan sluipen ze terug naar hun kamp en tekenen ze de code op het papier in hun kamp. Wie gepakt wordt door een vos, moet bij Boris in z'n hol blijven tot die de gepakte eekhoorntjes weer naar hun kamp laat gaan. Daardoor kan je dus wel een hoop tijd verliezen!

Wanneer Boris merkt dat beide kampen bijna alle codes overgetekend hebben, stuurt hij alle eekhoorns naar hun kamp terug. Hij vraagt hen om hun papier net zo te leggen als dat van hem zelf. Nu moeten ze van één bepaalde code (Boris zegt welke) alle tekeningetjes met elkaar verbinden. Door deze codes te verbinden, komt een pijl tevoorschijn. Nu is het zaak zo snel mogelijk in de aangewezen richting weg te stormen, want daar ligt de mand met eikels verstopt. Wie zoekt die vindt!

Warm hout

SAMENSTELLING INGE KETELS

Werken met hout

Een warm materiaal dat de kracht van verandering weergeeft
van een zaad, een groeiende boom, vermolming, rotting
Dynamisch gegeven

Uitdrukken van gevoelens

aard en diepte
geen gewichtige vraagstellingen
eerder de wil om een gevoel van rust op te roepen

Een wandeling door het bos is een rustig iets
en toch, temidden van levende monumentaliteit en kracht
een onderliggend gevoel van nietigheid
en deelname aan het groter geheel

Sculpturen met een gelijkaardige energie of rust
iets wat ons een beetje plaatst
en in evenwicht brengt

© Patrick Meylaerts

© Patrick Meylaerts

© Patrick Meylaerts

Met dank aan Patrick Meylaerts voor foto's en tekstelementen
(mecpat@tiscali.be, 089/65.87.59)

HET • HINKEL COÖPERATIEVE KAASMAKERIJ SPEL

Lekkere bio-kazen
uit rauwe melk

F. Lousbergskaai 33, 9000 Gent
Tel. 09/224.20.96
www.hethinkelspel.be

Producent van bos - en
haagplantsoen
inheems en autochtoon
materiaal

Boomkwekerijen SYLVA
Y HAND 10
9950 WAARSCHOOT
TEL: 09 376 75 75
FAX: 09 377 37 37
Email: info@sylva.be
www.sylva.be

de noordboomers nodigen uit
openbedrijvendag zondag 3 oktober

■ **fsc aanbod**

hout uit **duurzaam beheerde bossen**
voor uw dak, ramen en vloeren
gecertificeerde leverancier

■ **houtskeletbouw**

van **energiezuinige woningen**
tot **passiehuizen**
comfortabel, zuinig en milieubewust
bouwen en verbouwen

beekstraat 36 | 9600 ronse
tel 055/23 76 76 | fax 055/23 76 77

www.denoordboom.be | info@denoordboom.be

VBV-activiteitenkalender

NAJAAR 2004

- ▶ **29 september**
Thema-avond Werkgroep Actie & Beleid (Gent) over stadsbossen, zonevreemde bossen en Week van het Bos
 - ▶ **3 tem 10 oktober**
Week van het Bos "het bos beleef je" (overal in Vlaanderen)
 - ▶ **17 oktober**
Autochtone zaadoogst in 'Warandeduinen (Wetteren)
 - ▶ **29 & 30 oktober**
Pro Silva excursie (Louvain-la-Neuve)
 - ▶ **5 december**
Eikenproject (verkoop van inheemse bomen). Inschrijven tot 15 november
 - ▶ **15 december**
Thema-avond WG Tropisch bos (Antwerpen)
- Meer informatie vindt u natuurlijk op www.vbv.be of via het VBV-secretaariat (09-264 90 50)